

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-08

Diarienummer 2023–3579

Handläggare

Veronica Andersson

Telefon: 031-368 37 34

E-post: veronica.andersson@miljo.goteborg.se

Förvaltningens förslag avseende åtgärdsbehov till det fortsatta arbetet med Göteborgs stads klimatanpassningsplan

Förslag till beslut

Miljö- och klimatanvänden översänder miljöförvaltningens tjänsteutlåtande inklusive bilaga som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett Göteborgs Stads nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.

Förvaltningen konstaterar att effekterna av klimatförändringarna såsom skyfall, värmeböljor, torka, med mera, kommer i jämförelsevis liten omfattning påverka nämndens förmåga att genomföra sitt grunduppdrag. Merparten av nämndens verksamhet är kontorsarbete, samt tillsyns- och kontrollbesök hos verksamheter och privatpersoner i staden. För att klara detta uppdrag ur ett klimatanpassningsperspektiv kommer det krävas att förvaltningens lokaler är anpassade för att hantera klimateffekter som värmeböljor, samt att möjligheten att enkelt förflytta sig i staden fungerar (kollektivtrafik, cykel, bilkörning, etcetera) liksom att internet fungerar (som möjliggör digitalt arbete).

Med anledning av detta identifierar förvaltningen åtgärder som är av intern karaktär, så som utveckling av arbetssätt inom tillsyn och kontroll som inte nödvändigtvis kräver att inspektörerna är på plats hos verksamheterna. Här kan utveckling av nya digitala lösningar vara en väg, och detta kommer kräva resurser som idag inte kan klaras inom befintlig ram och som kommer kräva samarbeten med andra i staden, framför allt intraservice och demokrati- och medborgarservice.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen gör bedömningen att de ekonomiska konsekvenserna för nämnden med anledning av de klimatanpassningsåtgärder som kan bli aktuella inom ramen för nämndens uppdrag, kommer att kräva resursförstärkningar, om dock i jämförelsevis liten omfattning (storleksordningen 10 miljoner kronor fördelat över 5 år).

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilaga

1. Analys av påverkan och konsekvenser

Ärendet

Kommunstyrelsen har gett Göteborgs Stads nämnder och styrelser i uppdrag att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.

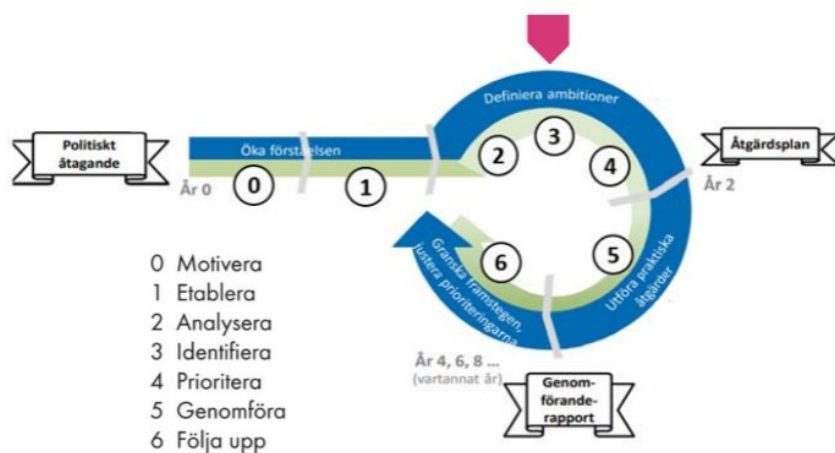
Ärendet ska återrapporteras till stadsledningskontoret senast den 30 september 2023 för vidare hantering i kommunstyrelsen.

Beskrivning av ärendet

Gemensam och cyklisk process för stadens klimatanpassningsplan

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. En genomgång av nuläget pekade på behov av ett övergripande och gemensamt anpassningsarbete. Staden saknade en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet. En snabb kunskapsutveckling inom området innebär också att det finns en reell risk att ”fel” och icke koordinerade åtgärder tas fram och kan leda till ”missanpassningar”. Det klimatanpassningsarbete som redan pågår behöver fångas in och knytas till en samlad process för staden.

Utgångspunkten är därför en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, identifiera behov och hantera osäkerheter och förändrade förhållanden, se figur 1. Processen innebär ett stegvist arbete med att analysera riskerna, identifiera åtgärdsbehov, ta fram och besluta om prioriterade åtgärder, genomföra åtgärderna, samt följa upp och vid behov justera processen inför nästa cykel. Klimatanpassningsplanen blir i denna process att likställa med en åtgärdsplan innehållande de insatser som kommunen behöver prioritera, besluta om och genomföra i ett successivt anpassningsarbete. Planen blir återkommande och kan justeras och utökas över tid i takt med att beslutade åtgärder genomförs och arbetet följs upp. För att bedöma vilka insatser som behövs och var dessa gör mest nytta för helheten, behöver arbetet ske växelvis; ett analys- och bedömningsarbete ute i verksamheterna och en central samordning och prioritering av åtgärderna under ledning av kommunstyrelsen.

Figur 1: Illustration som beskriver anpassningsarbetets cykliska process

Uppdrag till nämnder och styrelser i framtagande av planen

Klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga av stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Förvaltningar och bolag behöver ta ett brett grepp i frågan och bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag. För att säkra framdrift i arbetet med planen beslutade kommunfullmäktige om ett uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till planen. Uppdraget ska återspeglas till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023. Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till planen. Under ledning av kommunstyrelsen kommer ett sammanhållet arbete med åtgärderna genomföras under hösten 2023 för att få fram de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden som helhet.

Uppdraget till nämnder och styrelser ska ses som startskott för ett aktivt och långsiktigt anpassningsarbete, ett arbete som behöver bedrivas verksamhetsnära och cykliskt och som succesivt byggs upp i och med framtagandet av planen och kommande planer. Klimatanpassningsplanen kommer att återspeglas till kommunfullmäktige senast kvartal 2, 2024.

Beskrivning av förvaltningens verksamhet

Det kommunala ändamålet för miljö- och klimatnämnden lyder: ”Miljö- och klimatnämnden utgör stadens myndighetsutövande nämnd inom miljö- och hälsoskyddsområdet och ska driva och samordna stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling.”

Reglementet pekar ut de myndighetsuppdrag som nämnden har ansvar för med miljöövervakning, prövning och tillsyn enligt miljöbalken, alkohollagstiftningen och tobakslagstiftningen, kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, samt tillsyn enligt andra lagar, som lagen om receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om marknadskontroll och strålskyddslagen. Denna verksamhet handlar framför allt om prövning, tillsyn och kontroll. Tillsyn och kontroll sker på plats hos olika typer av verksamheter samt i vissa fall hos privatpersoner. Prövning samt viss handläggning i samband med tillsyn och kontroll bedrivs på kontoret eller på annan plats som i bostaden. och kan när så är passande genomföras via digitala möten.

Reglementet pekar utöver detta ut miljö- och klimatnämnden som den nämnd som har det övergripande ansvaret för miljö- och klimatfrågorna i staden. Detta genom att vi förväntas ”driva och samordna stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling”, ”samordna det av stadens arbete som följer av Europaparlamentets och rådets havsmiljödirektiv och vattendirektiv”, ”utveckla stadens energi- och klimatrådgivning” och ansvara för stadens energiplan. Av reglementet framgår också att nämnden ska driva ett integrerat och proaktivt hållbarhetsarbete som syftar till att uppnå målen i Agenda 2030, det vill säga de tillståndsmål som utgör FN:s globala hållbarhetsmål. Denna verksamhet bedrivs huvudsakligen som kontorsarbete ofta i samverkan med kollegor i staden och nationellt. Arbete bedrivs huvudsakligen på kontoret eller på annan plats som i bostaden, och kan när så är passande genomföras via digitala möten.

Förvaltningens bedömning

Bedömning av klimateffekternas påverkan på nämndens förmåga att genomföra sitt uppdrag

Förvaltningen gör bedömningen att inom myndighetsutövningen, och då specifikt inom tillsynen och kontrollen, kommer effekter av klimatförändringarna att kunna påverka nämndens förmåga att genomföra sitt uppdrag. Påverkan handlar dock primärt om hur medarbetarna ska kunna transportera sig till och från de verksamheter som ska få tillsyn och kontroll. Redan idag görs riskbedömningar inför varje enskilt tillsyns- och kontrollbesök. Denna inkluderar också en analys och konsekvensbedömning av eventuella klimateffekter som kan påverka hur arbetet ska läggas upp i det aktuella tillfället. I en situation där det finns svårigheter att transportera sig i staden på grund av omfattande och långvariga störningar i till exempel kollektivtrafiken eller där skyfall, storm eller översvämningar gör att det är farligt att cykla skulle andra arbetssätt som inte kräver fysiska platsbesök kunna användas. Här pågår redan ett utvecklingsarbete för att både effektivisera arbetet och öka effekten av tillsyns- och kontrollarbetet. Bedömningen är att digitaliserade arbetssätt delvis skulle kunna ersätta fysiska besök hos verksamheterna.

Inom övrig verksamhet som huvudsakligen bedrivs på kontoret eller på annan plats som i bostaden är bedömningen att påverkan kommer att vara begränsad, och inte specifik för miljöförvaltningen. Kontoret kan komma att behöva utrustas med bättre luftkonditionering/kylning, fysiska arkiv måste kunna klara en översvämning av fastigheten, och möjlighet att kunna bedriva sitt arbete effektivt på annan plats, som i bostaden, måste kunna vara möjligt via digitala lösningar.

Bedömning av kommande klimatanpassningsåtgärders påverkan på nämndens förmåga att driva och samordna stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram är stadens övergripande styrande dokument för arbetet inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Fokus i programmet ligger på att minska miljö- och klimatpåverkan och därmed hålla nere behov av åtgärder för klimatanpassning. Programmet har således inga mål som direkt rör klimatanpassning. Det är nödvändigt att säkerställa att de målkonflikter som kan uppstå mellan klimatomställningen som syftar till att minska klimatpåverkan och klimatanpassningsarbetet hanteras så att de åtgärder som vidtas gärna bidrar till såväl omställning som anpassning. Ett konkret exempel är att bevara och främja biologisk mångfald och tillgång till ekosystemtjänster, då dessa kan spela en viktig roll i klimatanpassningsarbetet. Robusta och välmående ekosystem behövs för att stå emot negativa klimateffekter och bidrar till att begränsa utsläpp av koldioxid.

Inom ramen för arbetet med Göteborgs Stads åtgärdsplan för god vattenstatus ingår också klimatanpassningsinsatser. Åtgärdsplanen beskriver vad som behöver göras för att få rent vatten och välmående vattenmiljöer. Syftet med åtgärdsplanen är att aktivt samordna och effektivisera stadens vattenförvaltningsarbete. Genom åtgärdsplanen och uppdraget att driva och samordna stadens arbete med att nå miljö kvalitetsnormer för vatten enligt vatten- och havsmiljödirektiven medverkar förvaltningen på olika sätt till stadens arbete med klimatanpassning. Vid upprättandet av lokala åtgärdsprogram för kommunens lokala

avrinningsområden kommer bland annat klimatanpassningsåtgärder med naturbaserade metoder att föreslås. Resilienta ekosystem är också här en nyckelfaktor i en långsiktigt hållbar klimatanpassning. I ett förändrat klimat kan exempelvis antalet dagar som gynnar algblomning öka. Avgörande för att minska algblomning är att minska näringstillförseln till stadens ytvatten. Således finns det synergier mellan stadens klimatanpassningsarbete och arbetet med att genomföra stadens åtgärdsplan för god vattenstatus. På motsvarande sätt som för klimatomställningsarbetet bör de målkonflikter som kan uppstå mellan klimatanpassningsarbete och arbetet med att implementera åtgärdsplan för god vattenstatus hanteras så att de åtgärder som vidtas gärna bidrar till såväl klimatanpassning som god vattenstatus.

Nominering av åtgärder

Förvaltningen gör bedömningen att en satsning på digitalisering av tillsyns- och kontrollverksamheten skulle minska sårbarheten när det gäller att kunna genomföra nämndens uppdrag inom tillsyn och kontroll. Här kan utveckling av nya digitala lösningar vara en väg, och detta kommer kräva resurser som idag inte kan klaras inom befintlig ram (storleksordningen 2 miljoner kronor per år i fem år) och som kommer kräva samarbeten med framför allt intraservice och demokrati- och medborgarservice.

Övriga åtgärder är av intern karaktär och kan klaras inom ram.

Förvaltningen gör dessutom bedömningen att det är nödvändigt att säkerställa god samverkan mellan stadens klimatanpassningsarbete, arbetet med att genomföra stadens miljö- och klimatprogram, och därunder klimatomställningen, samt arbetet med att implementera stadens åtgärdsplan för god vattenstatus. De målkonflikter som uppstår måste hanteras och åtgärder som kan bidra till såväl måluppfyllelse av miljö- och klimatprogrammet som klimatanpassningsplanen bör prioriteras.

Anna Ledin

Direktör